

1.

Lag

om ändring av diskrimineringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i diskrimineringslagen (1325/2014) 5 § 1 mom., 6 § 1 mom., 14 § 1 mom., 15 §, 18 § 3 mom., 20 § 2 mom., 21 §, 23 § 1 mom. och 26 § och
fogas till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 643/2021, ett nytt 5 mom., till lagen en ny 6 a §, till 14 § ett nytt 3 mom., till 18 § ett nytt 4 mom., till 20 § ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 26 a § som följer:

4 §

Definitioner

Med *anordnare av småbarnspedagogik* avses i denna lag den som ordnar småbarnspedagogik som grundar sig på lag.

5 §

Myndigheternas skyldighet att främja likabehandling

Varje myndighet ska bedöma hur dess verksamhet påverkar olika befolkningsgrupper och hur likabehandling i övrigt uppnås i dess verksamhet samt vidta de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. De främjande åtgärderna ska vara effektiva, ändamålsenliga och proportionerliga med beaktande av myndighetens verksamhetsmiljö, resurser och övriga omständigheter.

6 §

Utbildningsanordnarnas skyldighet att främja likabehandling

Varje utbildningsanordnare och de läroanstalter den är huvudman för ska bedöma hur deras verksamhet påverkar olika befolkningsgrupper och hur likabehandling i övrigt uppnås i deras verksamhet samt vidta de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. De främjande åtgärderna ska vara effektiva, ändamålsenliga och proportionerliga med beaktande av läroanstaltens verksamhetsmiljö, resurser och övriga omständigheter.

6 a §

Skyldighet att främja likabehandling inom småbarnspedagogiken

Varje anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducent inom småbarnspedagogiken ska bedöma hur dess verksamhet påverkar olika befolkningsgrupper och hur likabehandling i övrigt uppnås i dess verksamhet samt vidta de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. De främjande åtgärderna ska vara effektiva, ändamålsenliga och proportionerliga med beaktande av småbarnspedagogikens verksamhetsmiljö, resurser och övriga omständigheter.

En anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducent inom småbarnspedagogiken ska se till att varje småbarnspedagogiskt verksamhetsställe har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Planen ska utarbetas i samarbete med personalen.

Barnen och deras vårdnadshavare ska ges möjlighet att bli hörda om de främjande åtgärderna.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. ansvarar kommunen för att det för de aktörer inom familjedagvård och kommunal öppen småbarnspedagogisk verksamhet som är verksamma på kommunens område utarbetas gemensamma likabehandlingsplaner i samarbete med dessa aktörer i stället för en separat plan för varje verksamhetsställe.

14 §

Trakasserier

Ett beteende som syftar till eller som leder till att en persons eller människogrups människovärde kränks innebär trakasseri, om beteendet har samband med någon av de grunder som anges i 8 § 1 mom. och beteendet utifrån den grunden skapar en stämning som gör att personen eller människogruppen förnedras eller förödmjukas eller som är hotfull, fientlig eller aggressiv gentemot personen eller människogruppen.

Förfarandet hos en anordnare av småbarnspedagogik, serviceproducent inom småbarnspedagogiken eller utbildningsanordnare ska betraktas som diskriminering, om anordnaren av småbarnspedagogik, serviceproducenten inom småbarnspedagogiken eller utbildningsanordnaren efter att ha fått vetskap om att ett barn, en elev eller en studerande på verksamhetsstället, i skolan eller i läroanstalten har blivit utsatt för trakasserier som avses i 1 mom. underlåter att vidta de åtgärder som står till buds för att undanröja trakasserierna.

15 §

Rimliga anpassningar för att likabehandling för personer med funktionsnedsättning ska uppnås

Myndigheter, utbildningsanordnare, arbetsgivare och de som tillhandahåller varor eller tjänster ska göra sådana ändamålsenliga och rimliga anpassningar som behövs i det enskilda fallet för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra få myndigheters tjänster, liksom även utbildning och arbete samt varor och tjänster som tillhandahålls allmänheten och att klara av sina arbetsuppgifter och avancera i arbetet.

Vid bedömningen av vilka anpassningar som är rimliga beaktas i första hand behoven hos personer med funktionsnedsättning och även den i 1 mom. avsedda aktörens storlek och ekonomiska ställning, arten och omfattningen av aktörens verksamhet, de uppskattade kostnaderna för anpassningarna och stöd som kan fås för åtgärderna.

18 §

Tillsynsmyndigheter

Tillsynsbestämmelserna i denna lag tillämpas inte på republikens presidents, statsrådets allmänna sammanträdes, justitiekanslern i statsrådets eller riksdagens justitieombudsmans verksamhet.

Tillsynsbestämmelserna i denna lag tillämpas inte på domstolarnas och andra rättskipningsorgans verksamhet när det är fråga om deras rättskipningsverksamhet.

20 §

Diskriminerings- och jämställdhetsnämndens uppgifter och behörighet

På begäran av en domstol, av diskrimineringsombudsmannen, av en annan myndighet eller av en sammanslutning som främjar likabehandling kan diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ge utlåtande i ärenden som är av betydelse för tolkningen av eller syftet med denna lag, om inte saken omfattas av en arbetarskyddsmyndighets behörighet eller gäller tolkning av arbets- eller tjänstekollektivavtal. Bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens rätt att begära utlåtande av nämnden finns i 22 §.

I andra ärenden än sådana som enligt 22 § omfattas av en arbetarskyddsmyndighets behörighet får diskriminerings- och jämställdhetsnämnden bestämma att gottgörelse ska betalas till den som blivit utsatt för diskriminering eller repressalier. Nämndens beslut om gottgörelse verkställs med iakttagande av utsökningsbalken (705/2007).

21 §

Rätten att föra ärenden till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden

Förlikningsparterna tillsammans eller, med parternas samtycke, diskrimineringsombudsmannen får hos diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ansöka om fastställelse av förlikning i ärenden som gäller överträdelse av förbudet mot diskriminering eller förbudet mot repressalier. Den som anser sig ha blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier, diskrimineringsombudsmannen eller en sammanslutning som främjar likabehandling får föra ärendet till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden för åtgärder enligt 20 § 3 mom. Om det i ärendet finns en ovannämnd målsägande, får ärendet föras till nämnden endast med dennes samtycke.

Den som anser sig ha blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier, eller diskrimineringsombudsmannen, får föra ärendet till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden för åtgärder enligt 20 § 4 mom. Diskrimineringsombudsmannen får föra ärendet till nämnden endast med målsägandens samtycke.

Diskrimineringsombudsmannen får föra ett ärende som gäller försummelse av planeringsskyldigheterna enligt 5–6 a § till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden för åtgärder enligt 20 § 3 mom.

Diskrimineringsombudsmannen eller den som anser sig ha blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier får föra ett ärende som gäller försummelse av skyldigheterna enligt 5 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 6 a § 1 mom. till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden för åtgärder enligt 20 § 3 mom.

Bestämmelser om behandlingen av ärenden i diskriminerings- och jämställdhetsnämnden finns i lagen om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden (1327/2014).

23 §

Gottgörelse

Den som blivit utsatt för diskriminering eller repressalier har rätt att få gottgörelse av den myndighet, arbetsgivare, anordnare av småbarnspedagogik, serviceproducent inom småbarnspedagogiken, utbildningsanordnare eller tillhandahållare av varor eller tjänster som i strid med denna lag har diskriminerat eller utsatt honom eller henne för repressalier.

26 §

Yrkande som gäller gottgörelse eller diskriminerande villkor

Gottgörelse kan yrkas hos diskriminerings- och jämställdhetsnämnden i ett ärende som enligt 22 § inte omfattas av en arbetarskyddsmyndighets behörighet.

I ett ärende som enligt 22 § omfattas av en arbetarskyddsmyndighets behörighet kan den som anser sig ha blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier yrka på gottgörelse i tingsrätten. I andra ärenden än de som avses i 22 § kan yrkande på gottgörelse framställas i tingsrätten i samband med behandlingen av ett annat ärende. Den som anser sig ha blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier kan i tingsrätten yrka på ogiltigförklaring av de diskriminerande villkoren.

Gottgörelse och ogiltigförklaring av de diskriminerande villkoren ska yrkas inom två år efter det diskriminerande förfarandet eller överträdelsen av förbudet mot repressalier. I anställningssituationer ska yrkandet dock framställas inom ett år från det att den förbigångna arbetssökanden har fått del av beslutet om vem som blivit vald.

Ett yrkande på gottgörelse tas inte upp till prövning i tingsrätten eller diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, om ett ärende som gäller samma yrkande på gottgörelse är anhängigt eller har avgjorts i domstol eller i diskriminerings- och jämställdhetsnämnden.

26 a §

Stadfästelse av förlikning i förvaltningsdomstol

I ett ärende som är anhängigt i förvaltningsdomstol kan förlikning stadfästas som avgörande till den del som gäller ett gottgörelseärende i enlighet med bestämmelserna i 20 kap. i rättegångsbalken (4/1734). Förlikning kan gälla också annat än parternas ursprungliga yrkanden.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2. Lag

om ändring av lagen om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om diskriminerings- och jämställdhetsnämnden (1327/2014) 4 § 1 mom., 6 och 7 §, 8 § 1 mom., 11 och 12 §, 13 § 2 mom., sådant det lyder i lag 855/2020, samt 15 § 3 mom. och
fogas till lagen en ny 4 a § och till 9 § ett nytt 4 mom. som följer:

4 §

Utnämning av medlemmar

Statsrådet utnämner ordföranden samt nämndens övriga medlemmar och deras ersättare för fyra år i sänder. Statsrådet förordnar två av de lagfarna medlemmarna till nämndens vice ordförande, som vid förhinder för ordföranden utövar ordförandens befogenheter.

4 a §

Redogörelse för bindningar

Nämndens ordförande samt nämndens övriga medlemmar och deras ersättare ska före utnämningen till uppgiften lämna en i 8 a § i statstjänstemannalagen (750/1994) avsedd redogörelse för sina bindningar till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och justitieministeriet. Sådana förändringar i bindningarna som inträffar under tiden för uppgiften ska utan dröjsmål anmälas till nämnden och justitieministeriet.

6 §

Sektioner

Nämnden arbetar uppdelad i sektioner. Till en sektion hör nämndens ordförande eller en vice ordförande som sektionens ordförande samt tre övriga medlemmar, av vilka en ska vara lagfaren.

Nämnden har en förvaltningssektion, som består av nämndens ordförande och en av vice ordförandena samt fyra övriga medlemmar. Förvaltningssektionen behandlar nämndens administrativa ärenden.

7 §

Förstärkt sektion

Till en förstärkt sektion hör nämndens ordförande eller en vice ordförande som den förstärkta sektionens ordförande samt fem övriga medlemmar, av vilka två ska vara lagfarna.

I den förstärkta sektionen kan avgöras principiellt betydelsefulla och vittsyftande ärenden. Nämndens ordföranden avgör om ett ärende ska behandlas i den förstärkta sektionen. Av särskilda skäl kan en sektion dock hänskjuta ett ärende som den behandlar till den förstärkta sektionen för avgörande.

8 §

Beslutförhet, omröstning och föredragning

En sektion och en förstärkt sektion är beslutföra när de är fulltaliga.

9 §

Medlemmarnas ansvar och jäv

Nämndens ordförande samt nämndens övriga medlemmar och deras ersättare är skyldiga att avgå från sin uppgift vid utgången av den månad under vilken de fyller 70 år.

11 §

Avvisande av ärenden

Ett ärende som är anhängigt i domstol eller hos någon annan myndighet tas inte upp till prövning i nämnden.

Ett ärende som är äldre än två år tas inte upp till prövning i nämnden, om det inte finns särskilda skäl till det.

Nämndens ordförande får besluta att ett ärende ska avvisas och avslå ett klart ogrundat yrkande.

12 §

Lagstiftning som tillämpas på nämndens förfarande

På nämndens förfarande vid behandlingen av gottgörelseärenden tillämpas vad som i 6, 7 och 10 kap. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) föreskrivs om handläggning och utredning av ärenden, muntlig förhandling och rättegångskostnader. På nämndens förfarande vid behandlingen av gottgörelseärenden tillämpas dessutom vad som i 4 kap. i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007) föreskrivs om muntlig förhandling. I fråga om handräckning för användande av muntliga bevismedel gäller dessutom vad som föreskrivs i 40 § 2 mom. i förvaltningslagen (434/2003).

I övrigt tillämpas förvaltningslagen på nämndens förfarande, om det inte i denna lag, diskrimineringslagen eller jämställdhetslagen föreskrivs något annat om förfarandet.

13 §

Ändringsökande

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ett beslut om offentlighet vid muntlig förhandling får inte överklagas särskilt genom besvär. Ändring i ett sådant beslut får sökas i samband med huvudsaken.

15 §

Arvoden och handläggningskostnader

Parterna står själva för sina egna kostnader, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om diskrimineringsombudsmannen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om diskrimineringsombudsmannen (1326/2014) 4 § 1 mom. samt 5 och 6 §
som följer:

4 §

Rätt att få information

Trots sekretessbestämmelserna har diskrimineringsombudsmannen rätt att av myndigheter och andra organ som sköter offentliga förvaltningsuppgifter, av utbildningsanordnare och läroanstalter, av anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducenter inom småbarnspedagogiken och av dem som tillhandahåller varor eller tjänster avgiftsfritt få den information som är nödvändig för att ombudsmannen ska kunna utföra sina tillsynsuppgifter enligt diskrimineringslagen samt rätt att av myndigheter och andra organ som sköter offentliga förvaltningsuppgifter få den information som är nödvändig för att ombudsmannen ska kunna utföra sina uppgifter enligt utlänningslagen (301/2004).

5 §

Rätt att få redogörelser

Diskrimineringsombudsmannen har rätt att av myndigheter och andra organ som sköter offentliga förvaltningsuppgifter, av utbildningsanordnare och läroanstalter, av anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducenter inom småbarnspedagogiken, av arbetsgivare och av dem som tillhandahåller varor eller tjänster samt av deras anställda få redogörelser som behövs för ombudsmannens uppgifter. Rätten att få redogörelser gäller inte information om sådana omständigheter som den som redogörelsen begärs av har rätt att vägra vittna om.

6 §

Inspektionsrätt

Diskrimineringsombudsmannen får inspektera en myndighets, utbildningsanordnares och läroanstalts lokaler och lokalerna hos anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducenter inom småbarnspedagogiken samt hos den som tillhandahåller varor eller tjänster, om inspektionen behövs för tillsynen över att diskrimineringslagen följs i ärenden som hör till ombudsmannens behörighet. Inspektioner får inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid inspektion ska bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den xx xxxx 20xx

Statsminister

Sanna Marin

...minister Förnamn Efternamn

Valitse kohde.